بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/336
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ފާޠިމަތު ޝުކުރީ، ނޫރުވާ/ ގއ. ވިލިނގިލި
- އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތް ފަރާތް: ހުވަދު އަތޮޅު އުތުރުބުރީ ވިލިނގިލި ކައުންސިލް
- ޝަރީޢަތުގެ ބާވަތް: ރަޖިސްޓަރީ ބާޠިލުކުރުން

މިމައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަނީފް އަބްދުﷲ
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދް ދީދީ

ނިމުނު ތާރީޚު: 25 ޝަޢްބާން 1447
13 ފެބްރުއަރީ 2026

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 08 ޞަފަރު 1444
04 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 71/P2C/2021
- **ނިންމި ފަރާތް:** ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ފިޔޯރީގެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ޖިނާއީ ޝަރީޢަތްކުރުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 15 އޮކްޓޫބަރު 2021
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 20 ޖުލައި 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ފާތިމަތުރީޝާ، ޝަރީފާ، ގއ. ވިލިނގިލި

ވަކީލުކުރި ފަރާތް:

އަބްދުﷲ އަޙްމަދު، ދޮގޮތޮށި، ހިނގާޑިނު ނަމ 1880/ ފޮޅު

އިސްތިއުނާފުގެ ދެކޮޅު ފަރާތް

ހުވަދު އަތޮޅު އުތުރުބުރީ ފިޔޯރީ ކައުންސިލް

ވަކީލުކުރި ފަރާތް:

ޑިސެންޓްރަލައިޒޭޝަން ކައުންސިލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އިންސްޕެކްޓަރ ކުސޫލް

ސީނިއަރ ކައުންސިލް އޮފިސަރ މުޙައްމަދު ޝާކިރު

ކައުންސިލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އިންސްޕެކްޓަރ އަޙްމަދު

ގަޑިޔާ- ޖިނާއީ ޝަރީޢަތްކުރުން

• ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲގެ ރައުޔު

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ވިލިނގިލި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/P2C/2021 ދަޢުވާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ ދަޢުވާއާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ގއ. ވިލިނގިލި/ ނޫވިލާ، ފާޠިމަތުބީބީ[1] (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "ފާޠިމަތުބީބީ")ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްތިއުނާފެވެ. މި އިސްތިއުނާފުގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަކީ ހުވަދު އަތޮޅު އުތުރުބުރީ ވިލިނގިލި ކައުންސިލް (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް" ނުވަތަ "ގއ. ވިލިނގިލި ކައުންސިލް") އެވެ.

މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލީ ޙާލު

2. ފާޠިމަތުބީބީގެ ބައްޕަ ގއ. ވިލިނގިލި / މިރުސްމާގެ، އަލްމަރްޙޫމް ނެރިފުޅުއަށް ގއ. ވިލިނގިލިން ގޯއްޗެއް ދޫކޮށްފައިވެއެވެ. 'މިރުސްމާގެ' ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާ އެ ގޯތީގެ އުތުރުގައި ހުރި 87 ފޫޓު 6 އިންޗި ކަމާއި، ހުޅަނގުގައި ހުރި 48 ފޫޓު 6 އިންޗި ކަމާއި، ދެކުނުގައި ހުރި 94 ފޫޓު 2 އިންޗި ކަމާއި، އަދި ގޯތީގެ އިރުމަތީގައި ހުރި 56 ފޫޓު 6 އިންޗި ކަމަށް ގއ. ވިލިނގިލި ޤާޟީން 28 އޮގަސްޓް 1979 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 77/64 '[illegible] ގޯތީގެ [illegible]' ގެ [illegible] [illegible] [illegible]. މި ގޯތި [illegible] 'ކަނޑައެޅިފައިވާ' ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

3. އޭގެ ފަހުން، 1997ގައި 'ވިލިނގިލި' ގޯތި [illegible] [illegible] 'ވިލިނގިލި' ގޯތީގެ 'ކަނޑައެޅިފައިވާ' ގޯއްޗާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ވިލިނގިލީގެ' ނަމުގައި ގޯއްޗެއް

---

[1] އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A313183

ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވެއެވެ.[2] (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު: 97/84-ޕީ) 'މިރުސްވާމާގެ' ނަމުގައި ހަސަންދީދީއަށް ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައިވާ މިރުސްވާމާގެ 'އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ'ގެ އިތުރު ބަޔާނުގައި "މިގޯއްޗަކީ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] މިރުސްވާގެ [illegible] [illegible] [illegible] މި ގޯއްޗާއި [illegible] [illegible] ގޯއްޗާއި މި ގޯއްޗާއި [illegible] [illegible] [illegible] 40 [illegible]." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

4. އޭގެ ފަހުން ހަސަންދީދީގެ ނަމުގައި 'މިރުސްވާމާގެ'އަށް ދެވަނަ ރަޖިސްޓަރީ އެއް ހަދައިދީފައިވެއެވެ. އެއީ ހުވަދު އަތޮޅު އުތުރުބުރީ ވިލިނގިލީގެ ނަންބަރު 97/85-ޕީ "އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ"އެވެ.

5. [illegible] [illegible] ގއ. ވިލިނގިލި / މިރުސްވާގެ، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ 'މިރުސްވާގެ' [illegible] ގޯތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ބަލާ [illegible] [illegible]) 'މިރުސްވާމާގެ' މިނަމުގައި [illegible] [illegible] ހަސަންދީދީއަށް ދީ، ހަދާފައިވާ ރަޖިސްޓަރީއާއި އެއާ [illegible] 'މިރުސްވާގެ' ނަމުގައި ހަދާފައިވާ ރަޖިސްޓަރީ އަކީ ތަފާތު 2 ރަޖިސްޓަރީކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 71/P2C/2021 [illegible].

6. މިއީ މި މައްސަލާ [illegible] [illegible] [illegible] އެ މައްސަލާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[2] [illegible] [illegible] 10 ޑިސެމްބަރު 1997 ގައި ހަދާފައިވާ "އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ".

ދަށުކޯޓުން ނިންމިގޮތް

7. އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ވިލިނގިލި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/P2C/2021 ގެ މައްސަލާގައި ހުކުމްކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

"[illegible] ގއ. ވިލިނގިލި [illegible] ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައިވާ ގއ. ވިލިނގިލި "[illegible]" (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު 77/64) [illegible] ގއ. ވިލިނގިލި [illegible] (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު: 97/84-ޕީ) [illegible] (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު: 97/85-ޕީ) [illegible] ގއ. ވިލިނގިލި [illegible] (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު: 97/84-ޕީ) [illegible] ގއ. ވިލިނގިލި [illegible] (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A313183) [illegible]

ގއ. ވިލިނގިލި "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] 40 [illegible] 40 [illegible] ގއ.ވިލިނގިލި [illegible] ގއ.ވިލިނގިލި [illegible] "[illegible]" [illegible] (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު: 97/85 ޕީ) [illegible] ގއ.ވިލިނގިލި [illegible] (ރަޖިސްޓަރީ ނަންބަރު: 97/84 ޕީ) [illegible]."

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

8. ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ވިލިނގިލީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/P2C/2021 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށްބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި [illegible] ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅައި، އެ ނުކުތާތައް ތަފްސީލުކޮށްފައިވެއެވެ.

8.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، 'ކަނޑަވިލާ' ގޭ [illegible] 'ދިރުސްތާގެ' ގޭތެރެ އެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 40 ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޮތުމުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 1 ވަނަ އަދި 2 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ؛

8.2 ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، 'ކަނޑަވިލާ' ގޭގެ އިރުން ހުރިގޮތުން 'ދިރުސްތާގެ' ގޭގައި [illegible] އިމާރާތް [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 1 ވަނަ އަދި 2 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާޞާ:

9. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގައި ޚުލާޞާކޮށް ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ގއ. ވިލިނގިލި 'ކަނޑަވިލާ' ގޭ 'ދިރުސްތާގެ' ގޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 'ކަނޑަވިލާ' ގޭ 'ދިރުސްތާގެ' އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible]

ނޯންނާނެ ކަމަށެވެ. އެ ދެމެދުގައި 40 ފޫޓުގެ ހުސް ބިމެއް އޮތް ކަމަށް ދައްކައިގެން އަތުން ރަޖިސްޓަރީ ހަދާފައިވަނީ އެ ދެމެދުގައި ނެތް މިންވަރަށް އޮތްކަމަށް ދައްކައިގެން ކަމަށާއި، 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ ބާޠިލުކޮށް އަތުން 'ހިރުސްތާރުގެ'އަށް ރަޖިސްޓަރީކުރެއްވި ހަދާރީ މިކަންކަން ކުރުވައިފައި ޤާނޫނާ ޚިލާފުކޮށްކަމާއި، 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯތި ބެހުމާއި އެ ގޯތީގެ އިރުން ފެށިގެން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބައްޕަ ކާފަ ދިނުން ހިބަކުރައްވާ އިމާރާތްތައް ހުންނާނެ ކަމަށާއި، އެ އިމާރާތް ކުރުވައިފައި 'ކަންދަވިލާ' ގޯއްޗާއި 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯއްޗާއި އެ ދެ ގޯތީގެ އިރުން ފެށިގެންކަމަށާއި، އެ ދެގޯތި ދެމެދު ފާރު ނެރެގެން ދިރިހުއްޓައި އެކަނި ފާރު މިހާރުވެސް ފެންނަންހުރި ކަމަށާއި، އެކަން ސާފުކޮށްދިނުމަށް ދައުވާގައި ހެކި ހާޒިރުކުރުމުގެ ފުރުސަތު އެދުނު ނަމަވެސް، އެފުރުސަތު ޝަރީޢަތުން ނުދިނުކަމަށެވެ. އަދި ހެކިން ހާޒިރުކުރަން ފުރުސަތު ދިނުނަމަ މިކަންކަން ސާފުވާނެކަމަށެވެ.

10. މީގެއިތުރުން، 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯތީގެ އިމާރާތް ހުރި ބައި އެ އިމާރާތުގެ މިންކުރަން ވެސް ނުވީ ވާހަކަން އެ ގޯތިން އެއްބައި ވަކި ގޯއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރުވައިފައި ތަރިކައިން ނުބަލާކަމަށާއި، އަދި އެ އިމާރާތް އެ ގޯތިން ބަހައިން ދިން ކަމަށް އެ ބައި ވާރުތަވެރިއަކު ވެސް ތަރިކަޔު ވާރުތަކުރައްވާ ނުބަލާކަމަށާއި ހިބަ ދުވަހު ޝަރީޢަތުން ކަމަށާއި، އެކަންކަމުން ހިބައިން ވުޖޫދު ކަމަށް ސާބިތުން ގޯއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ޝަރީޢަތުން ކުރިން ކާދުން ތަރިކަޔު ނުބަލާކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން އުޒުރުތައް

11. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން އުޒުރުވެރިވަނީ، 'ކަންދަވިލާ' ގޯތި ދޫކުރުމުގައި 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯއްޗާއި އިންވެގެން ކަމަށް ވެފައި އެ އިރުން ފެށިގެން 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯތީގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ބައްޕަ އަބްދުއްރަހްމާނު ނިޔާވުމާ ބިނާކޮށްފައިވާ އިމާރާތް ބޭބޭ ދަރިންނާއި ވަކިވަކިން ސާބިތު ނުވޮޑިޔާއި، ބޭބޭ ހަސަންދީދީ އަތުން 'ހިރުސްތާރުގެ' ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ 1977 ގައި އައުކޮށް 'ހިރުސްތާރާގެ' ނަމުގައި ބޭބޭ ހަސަންދީދީއަށް ރަޖިސްޓަރީވެގެން ވިޔަސްވެސް ޤާނޫނުން ކަނޑައެޅިފައި ދިރުމާއެކުގެ ޖުމްލަކަމުގެ

ގާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ގާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ޝަރީޢަތުގެ ގާނޫނު) ގެ 1 ވަނަ މާއްދާއާއި 2 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމާއި، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 71/P2C/2021 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ބާތިލްކޮށް ކަނޑައަޅައި، 1997 ގައި 'ދިރާސާކުރާ' ނަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ޖަމްޢިއްޔާއި 'ދިރާސާކުރާމީހުން' ނަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ޖަމްޢިއްޔާ ބާތިލްކޮށް ކަނޑައަޅައިދީ އެދުމުގައި އަލުން ހުކުމް ކޮށްދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީ ފަރާތުން ދެއްވި ވާހަކަ ތަކުގެ ޚުލާސާ

12. އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުގެ ޢަރުޟުގައި އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުގެ ޖަވާބުން ބަޔާންކޮށްފައި، މިމައްސަލައިގައި ކަން ރިޔާއަތްކޮށް އެއް ގޮތް ދިނުމުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމެއް ހިނގާފައި ނުވާކަމަށާއި ޤާނޫނީ މަރުޙަލާތައް ފުރިހަމަކޮށް ހުކުމް ކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

13. ހަމައެހެންމެ، ތިނަދޫގައި ކައުންސިލް އިދާރާގައި ހުރި ބިންކޮޅުތަކާއި ބެހޭ މައްސަލައެއް، އެއީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް ޕްލޭނިންގެ ފުރުޞަތެއް ނެތި އަދި އެހެން ފަރާތްތަކުގެ ބިންތަކާއި އެއްވާ ގޮތަށް ބިންތަކުން ބިން ހަމަޖެހުމުގައި ބެހޭއިރު 'ދިރާސާކުރާ' އާއި 'ކައުންސިލް' ގެ އާއި ދުވަހުގެ 40 ދުވަސް ދުވަސް ކުރީ ނުވަތަ ބޭނުންކުރި އެއް ކަމެއް ދެކޭ ކަމުގައި، އެއް އަޅުގަނޑުމެން އެހެން އިޖުރާއާތު ދެކެން 'ދިރާސާކުރާ'އިން ޙަވާލުކުރިއިރު ދިފާއުކަން އެނގިގެންދިޔައިރު، އެގޮ އިޖުރާއަށް 'ދިރާސާކުރާ' ތަފާސީލުކޮށް ފެށި އަހަރު ދިޔައިރު 'ދިރާސާކުރާ'އިން ޖަމާ ކުރިން ޖަމްޢިއްޔާއަށް ބަދަލު ވެއްޖެ، އެ 40 ދުވަހު ތެރޭގައި އެކަން އިޖުރާއާތުކުރުން، 'ދިރާސާކުރާ' އެގޮތުން އެއްގޮތް ގަބޫލުކުރުމަށް ފާހަގަކުރެއްވި ހަމަޖެހުމާއި ކަމުގެ ނިޔާ ކޮށްދިނުމަށް އެދުނު ބަޔާންތަކެވެ. އެހެންކަމުން ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ އެކަން ޤާނޫނާ ނުބައްދާ ނިންމުމެއްކަމުގައެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

14. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭ ގޮތަކަށް ބުނެފައިވަނީ، ވިލިނގިލި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމާފައި އޮތް ޙުކުމަށް ކައުންސިލުން ވަރަށް ބޭރުން ތަޢާރުޟުވާކަމަށާއި އެ ޙުކުމަކީ ބުރަކުން ގޮތަކަށް ގޮސްފައިވާ ނުވާކަމަށާއި އެ ޙުކުމާ އެއްގޮތަށް މައްސަލަ ނިންމައިދިނުމަށް އެދިފައެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު ނުދެއްވައި ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވާކަން ބަޔާންކުރެވިފައިވުން:

15. ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ކަންކަމާ ގުޅިގެން އުފެދޭ ސުވާލުތައް:

15.1 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގައި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތުކަން އަދިފައިވާ ހެއްޔެވެ؟

15.2 ދިފާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު ދިނީ ހެއްޔެވެ؟

15.3 އެކަމާ ގުޅިގެން ގޮތެއް ނިންމާފައިވާނަމަ، ނިންމާފައިވާ ގޮތަކީ ޞައްޙަ ހެއްޔެވެ؟

16. ބައްލަވާލިއިރު ކަންކަން ދެނެގަތުމަށް، އެންމެ ފުރަތަމަ ބަލާލަންޖެހެނީ، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ފޮނުވަން ދަޢުވާ ބާވަތް ދީއި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އަދަދުތަކަށް ފަހުގެ ކޯޓުން ހުކުމްކުރެއްވި މައްސަލައަކީ. ދަޢުވާ ފޮނުވާ ބަލައިފި، ހުކުމްގެ ގޮތުގައި ހުކުމްކުރައްވައި ސާބިތު ހުކުމެއް އެކަނި އޮތީ. އެއީ، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ "މުދަލާއި" އާއި "ފައިސާގެ" ގޮތުގެ ތަރުތީބުގެ ބަޔާންކުރެވިފައެވެ. އެހެންކަމުން ސަބަބު ހުށަހެޅި ހުކުމްކުރުމަށް ގެންގުޅުއްވި ދަޢުވާ ފުރިހަމައަށް ބައްލަވާފައި ނުވެއެވެ.

17. އެހެންނަމަވެސް، މައްސަލަ ދައުރުވާ ބިނާގެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގޮތުން ބުނާ ކަންތައް ހުކުމް ބޭނުންވާ އެންމެ ފަހު ބަޔާންތަކުގައި ހުކުމް ހުށަހަޅުއްވައި ބޭންކުރަން އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އެކަމާގުޅިގެން ދަށު ކޯޓުގެ ފައިސާއާއި ސާބިތުކުރުމުން، ހުކުމްކުރަން ބޭނުންވޭ، "މުދަލާއި" ގޮތް ދަށްކޮށް އެއް އިންވެސްޓްކުރި، އަދި އެ ވިޔަފާރި ހުރިހާ މުދަލާއިގައި ސާބިތުކުރެއްވުމަށްފަހުގައި

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދެފަރާތުން ބަޔާން ބަދަލުކުރުމުގައި އެކަށަވަރަށް ރައްދު ދިނުމުގެ ފުރުސަތު ދެވިފައިވާކަމާއި، އަދި ބަޔާން ބަދަލުކުރުމުގެ ތެރޭގައި ދެފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ހުރިހާ ވާހަކައެއް ދައްކާފައިވާކަމާއި، އެއް އިން ވެއްޖެނަމަ މާނަކުރެވޭނެ ގޮތް [illegible] ވާހަކަ ދެކެވިފައިވާކަމާއި، އެކަން ޞަރީޙަކުން [illegible] [illegible] [illegible]، އެކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.[3]

18. ހަމައެހެންމެ، '[illegible]' [illegible]، [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރުމަށް ހެދި [illegible] ދަށު ކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު، އެ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން އެކަން ބަޔާންކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

19. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން [illegible]، އަދި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ބަޔާން ބަދަލުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި އެއް މަސްދަރު އަނެއް މަސްދަރުގެ ވާހަކަތަކަށް ރައްދު ދިނުމުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާންތަކުގައިވެސް ޞަފުޙާ [illegible] [illegible] އެދިވަޑައިގެންފައިވާކަމާއި، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[3] [illegible] [illegible] [illegible] 22 [illegible] 2021 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކޮންމެހެލިތާ ގޯތީގެ އިތުރުން ފުރިހަމަ 'މިނަސްތާގެ' ގޯތީގައި ބިންކޮޅު ހިއްސާވާގޮތަށް ރަސްމީކޮށްފައި ދެން ދެކުނުގެ، އެ ދިނުމިންޑް ހިފައިވަނީ އަނގަޅުވެރިޔާ ގޮތުން ގޯތިއާއި ސާފުކުރާނޭ ގޮތެއްގެ އުތުރުކަރާތުން ކަނޑުމަތީގޭ ގޯތި ބިމުގެ އިސްކޮޅުން ދެން ފާސްކުރެވުނު ނުކުތާ:

20. މިކަމުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ބަލާލަން ޖެހެނީ، ދަޢުވާގެ ނަމުގައި ހަމަޔާއި ރަޖިސްޓްރީގައިވާ ބެލެވިފައިވާގޮތެވެ. ދަޢުވާގެ ނަމުގައި 'މިނަސްތާގެ' ގޯތި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވަނީ 1979 ގައެވެ. އެއީ ވިލިނގިލި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/64 އިޤްރާރުގައި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީއިންނެވެ. އެގޯތީގެ ބޮޑުމިނުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ގޯތީގެ އުތުރު ފަރާތުގައި 87 ފޫޓު 06 އިންޗި، ހުޅަނގު ފަރާތުގައި 48 ފޫޓު 06 އިންޗި، ދެކުނު ފަރާތުގައި 94 ފޫޓު 02 އިންޗި އަދި އިރުމަތީ ފަރާތުގައި 56 ފޫޓު 06 އިންޗިއެވެ. މި ރަޖިސްޓްރީއާއެކު ހިމެނިގެންވާ "އިމުގެ ބައްޓަން" ގެ އެންމެ ފަހު ފޮޓޯކޮޕީގައި ލިޔުން އަކުރުން ބައްޓަންކޮށްފައިވަނީ، "މި ގޯތި ވަނީ ވިލިނގިލި 'ކަނޑުމަތީގޭ' ގެ އިރުމަތީ ފަރާތުގައެވެ." މިފަދައިންނެވެ. އަކަފޫޓުން ބަލާނަމަ އެއީ ގޯތިގަނޑަކީ 4781 އަކަފޫޓެވެ.

21. ދެން އޮތީ، ރަޖިސްޓްރީގެ ނަމުގައި 'މިނަސްތާއާގެ' އަށް ހައްދަވާފައިވާ ހުކުރު އަހަރު އަތުވެދިޔަ އަހަރު ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު 97/84-ގެ "އިޤްރާރާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ"އެވެ. އެ ރަޖިސްޓްރީގައި 'މިނަސްތާއާގެ' ގެ ބޮޑު މިނުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ގޯތީގެ އުތުރު ފަރާތުގައި 99 ފޫޓު، ހުޅަނގު ފަރާތުގައި 41 ފޫޓު 02 އިންޗި، ދެކުނު ފަރާތުގައި 97 ފޫޓު 04 އިންޗި، އަދި އިރުމަތީ ފަރާތުގައި 45 ފޫޓެވެ. އަކަފޫޓުން ބަލާނަމަ އެއީ ގޯތިގަނޑަކީ 4224 އަކަފޫޓެވެ. މި ރަޖިސްޓްރީއާއެކު ހިމެނިގެންވާ "އިމުގެ ބައްޓަން"ގެ ފުރަތަމަ ޞަފްހާގައި، މި ގޯއްޗާއި އުތުރުން ބެހެއްޓިފައިވާ އަނގޮޅިހުރިގޮތް ގޯތީގެ ކަނޑުމަތީގޭ 'މިނަސްތާގެ' ދެކުނުން ހިމެނޭގޮތް ގޯއްޗާއި ހަމައަށް ދަނޑުވެރިކަމުގެ މަތިން ދިގުމިނުގައި ހުރި ގޯއްޗާއި އިންގިރޭސި ކަނޑުމަތީގެ ގޯއްޗާއި މި ދިގުމިނާ ދެކުނުގައި ބެހެއްޓި 40 ފޫޓު، މުޅިއަށްވުރެ ބޮޑުވާ އަނގޮޅިހުރިގޮތް ދުވަސްވަރުގައި ދެކުނުގެ ބިމުގެ ހަތަރެސް ކަނޑުމަތީ ރަސްމީކޮށް ދިނުމަށް ހަމަޖެހުމުން، 'މިނަސްތާގެ' ގޯތިން

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

22. ދެން [illegible]، [illegible] [illegible] '[illegible]'އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 97/85-ގެ "[illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީ"އެވެ. [illegible] '[illegible]'އަށް [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީއެވެ. [illegible] ރަޖިސްޓަރީގައި '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މަހުގައި 100 ރުފިޔާ 09 ލާރި، [illegible] މަހުގައި 39 ރުފިޔާ 03 ލާރި، [illegible] މަހުގައި 99 ރުފިޔާ، އަދި [illegible] މަހުގައި 49 ރުފިޔާ 09 ލާރިއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] 4457 [illegible].

23. މި މައްސަލައިގައި [illegible] ކޯޓް ދައުވާ [illegible]، ދައުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދައުވާ ފޯމާއެކު [illegible] [illegible] ގޮތުގައި، '[illegible]' [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީގެ [illegible]، '[illegible]' [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީގެ [illegible]، '[illegible]' ރަޖިސްޓަރީއަށް [illegible] [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީގެ [illegible] [illegible].

24. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، '[illegible]' [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 40 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

25. [illegible]، '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ރަޖިސްޓަރީއަށް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، '[illegible]' [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީގައި [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، 1979 [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓަރީއަށް [illegible]، [illegible] ރަޖިސްޓަރީގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible]

ކަމުގައެވެ. ވަކި ގޮއްޗަކާއި އިންވެގެން ޢަމަލުކުރުން ބާރުލާފައިވާ ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބާރުއަޅައިފައިވާ ފަހަރުން މިއީ ދަށުކޯޓުން ސާބިތުވާން އޮތްކަމުގެ ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

'ކޮންޓްރެކްޓަރު' ގޮއްޗަކާއި 'މިނިސްޓްރީގެ' ގޮއްޗާއި ދިމާވެގެން ވީ ގޮއްޗާއިފައިވާ ބަލާ ގޮތުން

26. މި މައްސަލައިގައި ފުރަތަމަ އަށް ބަލާލަން ޖެހެނީ، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ގޮތުގެ ތަޙްޤީޤްތަކުގެ ނަތީޖާއަށް ބަލާލުމުން، އެ ނަތީޖާތަކުގައި ހިމެނޭ 'ކޮންޓްރެކްޓަރު' ކޮޅުގެ ޒިންމާއިން މި މައްސަލާގައި ބަލާފައިވާ ގޮތުގެ އެއްގޮތް ބައިނަލް އަޙްކާމުގައި ނޫޅެއެވެ. އެހެންކަމުން، 'މިނިސްޓްރީ' ގޮއްޗާއި 'މިނިސްޓްރީއާއި' އަދި 'ކޮންޓްރެކްޓަރު' ކޮޅުގެ ޒިންމާއެއް ބާރުލާފައިވާ ތަޙްޤީޤުން، 'މިނިސްޓްރީ' ގޮތް ހުރީ ބޮޑު ޖާގައެއް ޒިންމާއެއް ދެއްކުމުގައި ހިނގި، މި ޒިންމާގެ އަދަދު 'މިނިސްޓްރީ' ހުރީ ޖާގަ، 'މިނިސްޓްރީ' އާއި 'ކޮންޓްރެކްޓަރު' ކޮޅުގެ ޒިންމާއެއް އެކި ކުރުމުން އެ ޖާގައިގެ ހިސާބު ބޮޑުކަމެއް އެއްވެސް ދެއްކުމުގައި ހިނގައެވެ. އެހެންކަމުން ބާރުކަމަށް، 'މިނިސްޓްރީ' އާއި 'ކޮންޓްރެކްޓަރު' އެއްވާ ޒިންމާއެއް އެ ޖާގައިން އެކިކުރުމުން، 'މިނިސްޓްރީއާއި' އެއްވާ ހިސާބު ބޮޑުކަމެއް އެއްވެސް ދެއްކުމުގައި ހިނގައެވެ.

27. އެގޮތުން، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ބަލައި އެކަށީގެ ދިމާވުން ދުވަސްތަކުގެ ގޮތުން، އެ ޖާގައިގެ ހިސާބު ބަލާއިރު 'ކޮންޓްރެކްޓަރު' ކޮޅުގެ ޒިންމާގައި (118 ދުވަސް 4 ގަޑިއިރު) 'މިނިސްޓްރީ" ކޮޅުގެ ޒިންމާގައި (39 ދުވަސް 3 ގަޑިއިރު) މިނިސްޓްރީއާއި' ކޮޅުގެ ޒިންމާއެއް (41 ދުވަސް 2 ގަޑިއިރު) އެއްކަލަކަށްވުމުން، އެ ޖާގައިގެ ހިސާބުގައި ޖުމްލަ ހުރީ 198 ދުވަސް 09 ގަޑިއިރެވެ. އަދި އެ ޖާގައިގެ އިސްލާހު ބަލާއިރު 'ކޮންޓްރެކްޓަރު' ކޮޅުގެ ޒިންމާގައި (100 ދުވަސް 4 ގަޑިއިރު) 'މިނިސްޓްރީ' ކޮޅުގެ ޒިންމާގައި (49 ދުވަސް 9 ގަޑިއިރު) 'މިނިސްޓްރީއާއި' ކޮޅުގެ ޒިންމާއެއް (45 ދުވަސް) އެއްކަލަކަށްވުމުން، އެ ޖާގައިގެ އިސްލާހު ބަލާއިރު ޖުމްލަ ހުރީ 195 ދުވަސް 03 ގަޑިއިރެވެ. (މިނިސްޓްރީގެ ގޮއްޗަކަށް ހަމަޖެހި ދެމުން ދެމަށް ތަޙްޤީޤުގައި ބަލައިގެން މިނިސްޓްރީގެ ގޮތް އެއް ޖާގަ ދެކޮޅުހެދުމާއި، އިސްލާހުގެ ޒިންމާއެއް ތަޙުގެ ކުރައިން ފުރަތަމަ، ބާރުލެވިފައިވާ ޒިންމާއެއް ޙަވާލާ ކުރެވިފައިވާ ކުރެވުނު ޝަރުޠުތަކުގައި ދެކެވިފައިވާ އެ ޢަމަލުކުރުމެވެ. މި ކުރުމުގެ ހަމައެކަނި ބާރުވެރި މި ފުރުޞަތުގައި ބާރުލެވިފައިވާ ޒިންމާއެއް ކުރެވިފައިވާ ޖާގަ މިންވަރަށްވުރެ ކުރުވެއެވެ.)

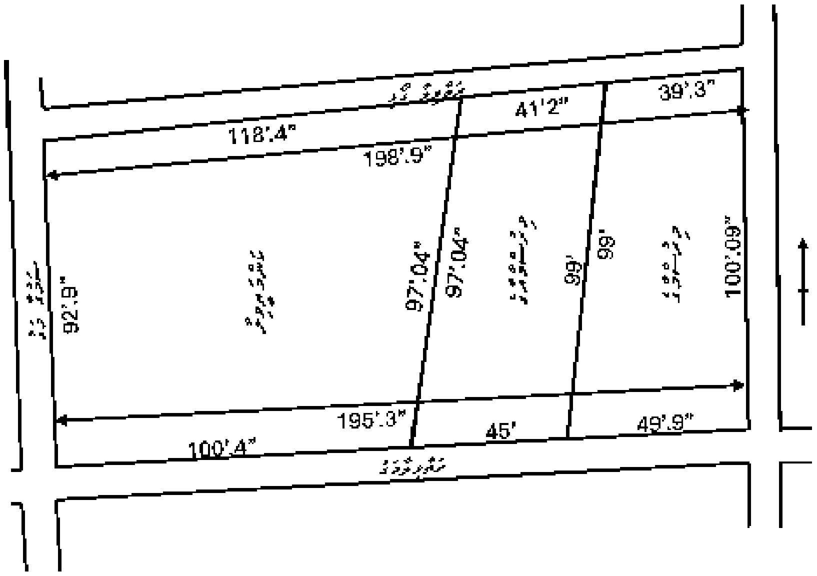
39'.3"
41'2"
118'.4"
198'.9"
97'.04"
97'.04"
99'
99'
100'.09"
92'.9"
195'.3"
45'
49'.9"
100'.4"

28. ބަޔާންވެދިޔަ ޗާޓުގެ މިންތަކުން 'ކަނޑުމަތީވިލާ' ޕްލޮޓުގެ މިންވަރު އެނގިދާނެކަމުން، ނުވަތަ 'ކަނޑުމަތީވިލާ' ގެ މިންވަރު ނުވަތަ ބޮޑުމިން، 'މިރުސްވާގެ' އާއި 'މިރުސްވާމާގެ' ހިމެނޭ ބައިގައި، އެޗާޓުގެ ހުޅަނގު ފަރާތުގައި ހުރި 80 ފޫޓު 05 އިންޗިއެވެ. އަދި އިރުމަތީ ފަރާތުގައި ހުރި 94 ފޫޓު 09 އިންޗިއެވެ. (މިދެންނެވި ޕްލޮޓަށް ހަމައިން ދެފުށް ދެފަރާތް ރަޖިސްޓަރީއަށް ބަލައިގެން މިދެންނެވި ޕްލޮޓް ބޮޑު ކުރިން ކަނޑުމަތިވިލާ ޕްލޮޓުގެ މިންވަރު އެނގިދާނެކަމުން، އެ ޗާޓުގެ ހުޅަނގުފަރާތުގައި، އިރުމަތީގެ މިންވަރާއި ދިމާއެއް ކުރިއަށް ފުޅާކަމާއި، ބަޔާންވެދިޔަ މިންވަރާއި ދެމެދުގައި ކުރިއަށްވާ ކުރުކަމުގެ ތަފާތު ފެންނަކަން. މި ކުރުކަމުގެ ސަބަބަކީ ޗާޓުގައި މި ފުރަގަހުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރު ނުވަތަ ހުރި ބިމުގެ ކުރުމިން ވެފައިވާތީ ކުރުވެފައެވެ.)

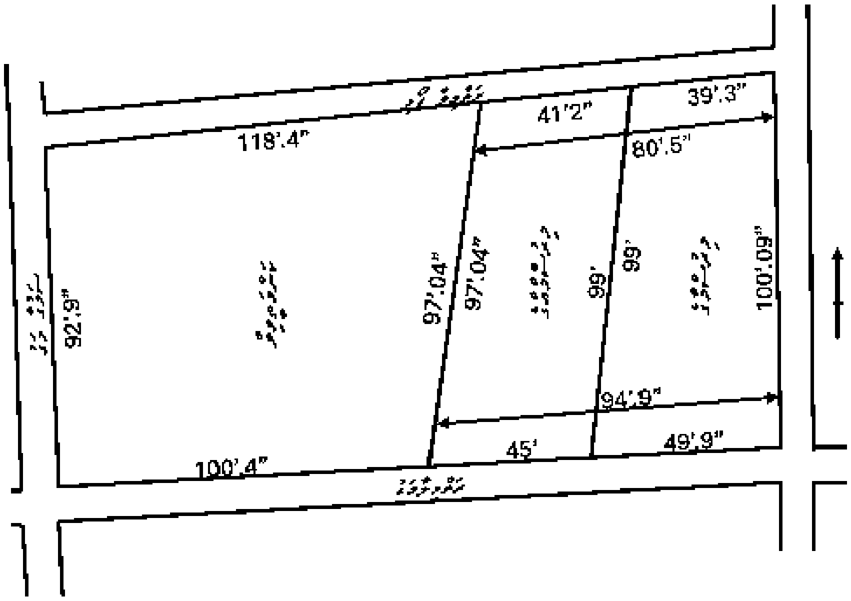
39'.3"
41'2"
118'.4"
80'.5"
97'.04"
97'.04"
99'
99'
100'.09"
92'.9"
94'.9"
45'
49'.9"
100'.4"

29. ދެން މި ބަލާލަމާ 'ފިރުސްތާގެ' އަށް އެންމެ ފުރަތަމަ ހައްދައިދެވުނު ރަޖިސްޓަރީއަށެވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ 'ފިރުސްތާގެ'އަށް ހައްދައިދެވުނު ރަޖިސްޓަރީ (ވިލިނގިލީ [illegible] ނަންބަރު 77/64 ޢިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓަރީ) އަށް ބަލާލުމުން، އެގޯތީގެ ހުޅަނގު ފަރާތުގައި ހުރީ 48 ފޫޓު 06 އިންޗިއެވެ. އަދި އިރުމަތީ ފަރާތުގައި ހުރީ 56 ފޫޓު 06 އިންޗިއެވެ.

30. 'ފިރުސްތާގެ' އަށް އެންމެ ފުރަތަމަ ހައްދައިދެވުނު ރަޖިސްޓަރީގެ މިންތަކަށް ބަލާއިރު، 'ކަންމަތިވިލާ' ގޯތީގެ މިންތަކުން [illegible] [illegible] އެ ގޭގެ މިންތަކުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެގޭގެ ހުޅަނގު ފަރާތުގައި ހުރީ 80 ފޫޓު 05 އިންޗިއިން، 'ފިރުސްތާގެ'އަށް ދެވުނީ 48 ފޫޓު 06 އިންޗިއެވެ. އަދި 'ކަންމަތިވިލާ' ގޯތީގެ މިންތަކުން [illegible] [illegible] އެ ގޭގެ މިންތަކުން [illegible]، [illegible] އިރުމަތީ ފަރާތުގައި ހުރީ 94 ފޫޓު 09 އިންޗިއިން، 'ފިރުސްތާގެ'އަށް ދެވުނީ 56 ފޫޓު 06 އިންޗި އެވެ. [illegible] [illegible]، 'ފިރުސްތާގެ' ގޯތީގެ މިންތަކާއި، 'ކަންމަތިވިލާ' ގޯތީގެ މިންތަކުން [illegible]، އެގޭގެ ހުޅަނގު ފަރާތުން 31 ފޫޓު 09 އިންޗި އަދި އިރުމަތީ ފަރާތުން 38 ފޫޓު 03 އިންޗީގެ ހުސް ބިމެއް އެގޭގައި އޮތްކަން ސާބިތުވެއެވެ. ([illegible])

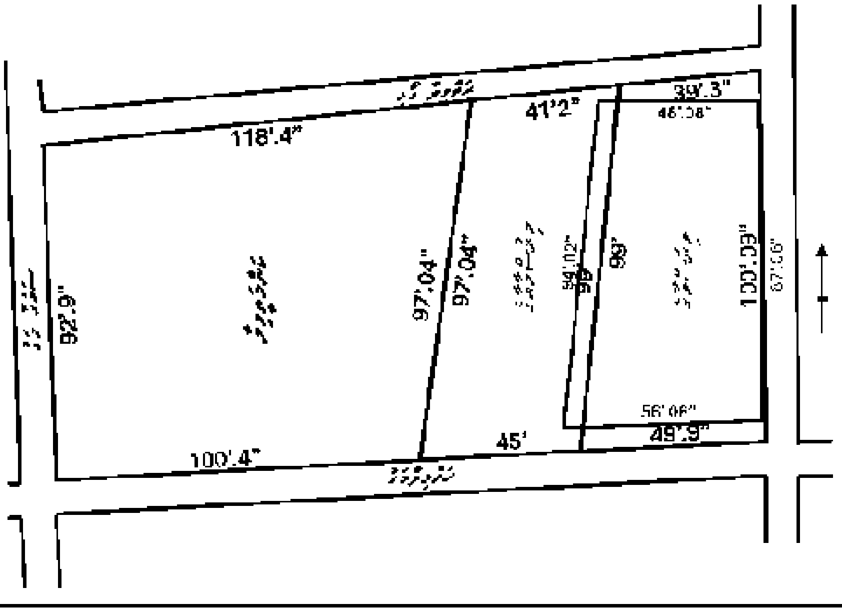

31. 'ވިދުސްވާގެ' ޕޮއިންޓް ހަރުދަނާކުރުމުން ދުވަހަ ތަޖްވީދީއަށް ބަލާއިރު، ބާރުބޮޑުވެފައި މިންވަރަށް ބަދަލު ގެނެވިފައިވެއެވެ. އެ މިންވަރަށް ބަދަލު ގެނެވުނީ ހިސާބުކޮށް ބަރާބަރުކުރުމުގައި، ހުރިހާ އަދަދު އެއްކޮށް އަދަދު ބެލުމުގެ ނަތީޖާއަށް 97/84-ގެ "އިމްތިޙާނު ޕޮއިންޓް ތަޖްވީދީ" ގައެވެ.

32. އެގޮތުން ގޮތުގައިވާ ބަހަރަށް ބަލާއިރު، ޕޮއިންޓް އެއްވަރު ފާހަގަކުރެވޭ ޖުމްލަ ގެ 87 ޕޮއިންޓް 06 އިންސައްތަ ފަހުން ހުރިހާ ތަޖްވީދީއިން 100 ޕޮއިންޓް 09 އިންސައްތައިން ބޮޑުކުރެވިފައެވެ. ހުރިހާ ފާހަގަކުރެ ޖުމްލަ 48 ޕޮއިންޓް 06 އިންސައި، ވަކިން 39 ޕޮއިންޓް 03 އިންސައްތައިން ކުޑަކުރެވިފައެވެ. ދެވަނަ ފާހަގަކުރެ ޖުމްލަ 94 ޕޮއިންޓް 02 އިންސައި، ވަކިން 99 ޕޮއިންޓް ބޮޑުކުރެވިފައެވެ. އަދި އިތުރަށް ފާހަގަކުރެ ޖުމްލަ 56 ޕޮއިންޓް 06 އިންސައި، ވަކިން 49 ޕޮއިންޓް 09 އިންސައްތައިން ކުޑަ ކުރެވިފައެވެ.

33. ޕޮއިންޓް މިންގަނޑު އަދަދުތަކުން ބަލާލަ ޖުމްލަ ގޮތުގަނޑުތަކުން 4781 އަދަދުތަކުގެ ޕޮއި ވަކިން މިފަދަ ގޮތުގަނޑުތަކުން 4457 އަދަދުތަކުން ބަދަލުކުރެވިފައެވެ. 'ވިދުސްވާގެ' ޕޮއިންޓާއި 'ވިދުސްވާމާގެ' ޕޮއިންޓް މިންގަނޑު ފަދަ ހިސާބުގެ އިތުރުގެ ފަރާތުންނާއި ގޮތުގަނޑުތަކުން 99 ޕޮއިންޓް ކުރުގައި ބަލާލަ، 'ވިދުސްވާގެ' ޕޮއިން ކުޑަކުރެވިފައި 324 އަދަދުތަކެވެ. މިއީ މުޅި ޕޮއިންޓް ފާހަގަކުރުން، އެ ޕޮއި ފަދަ ހިސާބުން (99 ޕޮއިންޓް އިން) ބަލާއިރު، ގޮތުގަނޑުތަކުން 3 ޕޮއިންޓް 3 އިންސައްތަ ފަރަގުކުރެވެ.

34. ބައްލަވާ އުސޫލަކީ، މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން، ދަށު ކޯޓުގައި ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ، އިމްތިޙާނު ޕޮއިންޓް ތަޖްވީދީތަކުން (ކާޑު ނަމާ) ތަކުން ދެނެގަނެވޭ ނަތީޖާ ކުރުގައިވާއިރު، އެ ހުކުމަކުން ނިންމާނަ އެ ނަތީޖާއަށް ބަދަލު އަންނާނެކަމަށް އެކަން ހުށަހެޅުއިސް ތިޔާއިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުން ހުށަހަޅާއިރުވާއިރު، ހުކުމަށް ދަލީލުތަކުން ދަށު ކޯޓުގައި ކުރިހިނގާފައިވާކަމާ، ފުރަތަމަ ނުކުތާ ގެނެސް ބަލަހަށްކުރެވުނު ކުރިކުރުގައި ބައްލަވާކަށްވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ތަޖްވީދީއަށް ގެނެސްފައިވާ ބަދަލު، ތަޖްވީދީ ބަދަލު ގެނެވުނު ދުވަސްވަރުގައި އަމަލުކުރަމުންދައި އައުލޮސް ފޯރުކޮށް ނުވަތަ ގަވާއިދު ނުވަތަ އުސޫލާ ނަގަލޮސް މިފަދަގޮތަކީ ބައްލަވާ، އެފަދަ

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުކުމާއި، އެކަމުގެ މައްޗަށް އެއްވެސް ނުކުތާއެއް މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

35. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާގައި އެދިފައިވާ ފަދައިން، ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 1 އަދި 2 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެ ބިނާއެއް އޮތްކަމުގައި ނުފެނެއެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް:

36. ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަދަލެއް ގެނައުމަށް ސަބަބެއް ނެތްކަމުގައި ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ޚިޔާލު:

37. މި މައްސަލައިގައި، ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲގެ ޚިޔާލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޖަލީލް ފާރޫޤުގެ ޚިޔާލު:

38. މި މައްސަލައިގައި، ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲގެ ޚިޔާލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި ބަޔާންކޮށްދިނުން

39. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޙުކުމް ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[4] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރީ

---

[4] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ދަޢުވާ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[5] [illegible] ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[6]

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 71/P2C/2021 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] ހުކުމް [illegible]:

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ޢަބްދުﷲ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ [illegible] [illegible]

- ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [5]
- ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [6]

ހައިކޯޓު